

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Етнокультурні технології в роботі з дітьми»

ІІІ семестр

Дисципліна № _____

Кількість кредитів ЄКТС – 3 кредити

I. Основна мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із основними категоріями, етапами розвитку етнокультури українців, сукупністю виховних прийомів, форм, методів, засобів навчання та виховання, що базуються на фундаментальних засадах народної педагогіки, теорії етносу, етнопсихології, культурології, фольклористики, соціально-культурної діяльності, які дозволяють оптимізувати й активізувати процес засвоєння, збереження і відтворення етнокультури в сучасних умовах.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців цього напрямку підготовки (спеціальності).

Дисципліна «Етнокультурні технології в роботі з дітьми» дозволяє студентам набути додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни

1. Поглиблювати знання студентів з української етнічної культури та виховувати інтерес до неї.
2. Прищеплювати навички дослідження виховного потенціалу етнокультури українців.
3. Розвивати методичні уміння студентів у сфері використання етнокультурних технологій у роботі з дітьми.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування цієї дисципліни

Основні знання:

- найважливіші поняття і категорії навчальної дисципліни «Етнокультурні технології в роботі з дітьми»;
- особливості використання досвіду етнокультури в сучасній родині та освітньому процесі;
- підходи до планування освітньої діяльності засобами етнокультури, напрямки пошукової діяльності педагога щодо пошуку та відбору оптимальних джерел етновиховного впливу.

Основні вміння:

- вводити в повсякденний побут різні види мистецтва рідного народу, доречно використовувати фольклор;
- використовувати методики навчання та виховання дітей, застосовуючи кращі здобутки етнокультури; у роботі з батьками вихованців здійснювати інформаційно-просвітницьку діяльність щодо пояснення завдань виховання на засадах етнокультури, роз'яснення прийомів і методів використання досягнень етнічної культури в сім'ї;
- впроваджувати етнокультурні технології в освітній процес; виготовляти дидактичні та наочні матеріали для занять із використанням досягнень етнічної культури;
- здійснювати картографування етнокультурного середовища рідного краю;
- аналізувати рівень етнопедагогізації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти;
- проводити віртуальну екскурсію по етнокультурі рідного краю.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Загальні питання курсу «Етнокультурні технології в роботі з дітьми». Предмет і завдання курсу, зв'язок із іншими навчальними дисциплінами. Вплив дисципліни на професійне становлення фахівця дошкільної освіти. Методологія досліджень української етнічної культури. Сутність та особливості етнокультурних технологій.

Тема 2. Наш родовід. Поняття «предки» та «першопредки»: міфологічна і біблійна традиції. Технології ознайомлення дітей із родоводом, родиною. «Хто є хто в нашій родині» (комплексне заняття). Технологія «Девіз».

Тема 3. Історія рідного краю. Технології ознайомлення дітей із рідним краєм. «Земле, моя рідна» (комплексне заняття). Краєзнавчі технології у роботі з дітьми. Картографування етнокультурного середовища на малій батьківщині. Віртуальна екскурсія рідним краєм (літературне краєзнавство).

Тема 4. Природа і людина в етнокультурі українців. Ідея гармонійного співіснування людини і природи. Народний календар українців як основа взаємодії людини і природи. Технології ознайомлення дітей із народними святами. Атрибутика народних свят, традиції виконання та використання. Дитина у річному циклі свят. Етнокультурні квест-технології.

Тема 5. Народні вірування й знання. Віра, церква та релігійність у житті українського народу. Світоглядні уявлення українців та їх відображення в побуті. Звичаєво-правова культура (система спорідненості, статевовікова стратифікація). Молодіжні громади. Ярмарки в системі громадського дозвілля. Технологія «Етноколажування».

Тема 6. Народна казкова проза та пареміографія. Фольклор у системі етновиховання. Українська народна казка. Художньо-стильові особливості казок і паремій. Технології використання народних казок і пареміографії. Рольова гра «Подорож казкою».

Тема 7. Народне мистецтво у всебічному розвитку дитини. Традиційні осередки народного мистецтва та художніх промислів у естетичному розвитку молоді. Технології ознайомлення дітей із українським національним вбранням. Етнотехнологія «Віночок». Технології ознайомлення з українськими національними стравами. Технології ознайомлення з музичною культурою українців. Технології ознайомлення з традиційним побутом. Технологія «Засідання клубу знавців української етнокультури».

Тема 8. Етнокультурні технології в процесі формування сучасної полікультурної особистості дошкільника. Поняття полікультурності. Компоненти полікультурного середовища. Полікультурна освіта як засіб збереження й розвитку етнічних культур. Шляхи формування культурної освіченості дітей. Технологія формування полікультурної особистості дошкільника (етнокультурна програма К. Л. Крутій «Я – українець»). Полікультурний підхід до організації роботи з батьками. Завдання та підходи до полікультурного виховання дошкільників в умовах українського сьогодення.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра методик та технологій дошкільної освіти: доцент С. І. Поворознюк.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких лекційних – 16 год., семінарських – 18 год., самостійної роботи студентів – 56 год.

Дисципліна викладається у III семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Артюх Л. Ф. Звичаї українців у народному календарі / Л. Ф. Артюх. – К., 2012.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / [науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О.,

- Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю.]. — К. : Видавництво, 2012. — 26 с. — Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/
3. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. — 2-е вид., перероб. і доп. — К. : Вища школа, 2002.
  4. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум : навчальний посібник / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. — К. : Вища школа, 2003.
  5. Борисенко В. Сімейна обрядовість українців ХХ – початку ХХІ століття / Валентина Борисенко; [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ. — Київ, 2016. — 256 с.
  6. Брати Капранови. Веселих свят! / Брати Капранови. — К. : Гамазин, 2017. — 96 с.
  7. Грушевський М. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу / Марко Грушевський, Зенон Кузеля. — Репр. вид. 1970 р. — Київ: Інтелектуальна книга, 2017. — Частина 1, 2. — 196 с.
  8. Данилюк І. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір / І. Данилюк. — К. : Самміт-Книга, 2010.
  9. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол. : Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред. : Г. В. Беленька, М. А. Машовець; Міністерство освіти і науки України, Київський університет ім. Б. Грінченка. — К. : Київський університет ім. Б. Грінченка, 2016.
  10. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / В. В. Жайворонок. — К. : Довіра, 2006. — 703 с.
  11. Каплуновська О. «Україна – моя Батьківщина». Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець; за наук. ред. О. Д. Рейпольської. — Тернопіль : Мандрівець, 2016.
  12. Культура України в казках та легендах / Редактор-укладач О. А. Волосевич. — Львів: Аверс, 2015. — 328 с.
  13. Луценко І. О. Моя країна – Україна. Українське народознавство для дошкільнят / І. О. Луценко. — К. : Аконіт, 2008.
  14. Маєвська Л. М. Етнокультурне виховання. Нормативно-правове забезпечення: міжнародний та вітчизняний рівень: [методичні рекомендації до курсу «Основи етнокультурного виховання»] / Л. М. Маєвська. — Житомир : ЖДУ, 2007.
  15. Народні перлини для маленької дитини / упор. О. Яловська. — Тернопіль: Мандрівець, 2013. — 408 с.
  16. Придибайло О. Виховання дітей молодшого віку на основі етнокультурних традицій [Електронний ресурс] / О. Придибайло. — Режим доступу: <https://we.org.ua/kultura/vyhovannya-ditej>
  17. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. — Тернопіль : Мандрівець, 2017. — 256 с.
  18. Світ дитинства : комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд. : О. М. Байєр, Л. В. Батліна, А. М. Богуш та ін.; наук. керівник акад. А. М. Богуш; за заг. ред. Л. В. Батліної. — Тернопіль : Мандрівець, 2015.
  19. Технологія формування полікультурної особистості дошкільника / К. Л. Крутій // Педагогічний дискурс. — 2009. — Вип. 6. — С. 104 – 109. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2009_6_25.
  20. Філіпчук Г. Г. Українська етнокультура в змісті національної загальної та педагогічної освіти / Г. Г. Філіпчук. — Чернівці : Прут, 1996.

ІХ. Метод навчання: інтерактивні лекції та семінарські заняття.

Х. Система оцінювання: поточний контроль: оцінювання виконання завдань на семінарських заняттях, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, оцінювання роботи над реферативним повідомленням.

Підсумковий контроль: залік у III семестрі.
XI. Реєстрація на навчальну дисципліну: